

REPORTER

List Asocijacije Potrošača Srbije

www.apos.org.yu

ponedeljak, 13. novembar

Poštovani čitaoci,

Pred vama je prvi broj Potrošačkog Reportera, lista koji izdaje Asocijacija potrošača Srbije. APOS je organizacija koja promovise i štiti isključivo i samo interese i prava potrošača, nezavisno od državnih, industrijskih, trgovačkih, političkih, sindikalnih i drugih nepotrošačkih interesa. U narednom periodu Potrošački Reporter će izlaziti jedanput mesečno kao dodatak u listu DANAS. Bez njihove pomoći ne bi uspeali da potrošačima Srbije prenesemo nezavisne evropske informacije o kvalitetetu nekih roba koje mogu naći i u svojim prodavnicama. Naime, kolege iz StiftungWarentesta, nemačke nezavisne organizacija potrošača ustupile su pravo APOS-u da objavljuje informacije i rezultate njihovog istraživanja i komparativnog testiranja kvaliteta roba i uslugana. Kolege su spremne da nam omoguće pristup i drugim informacijama (o lekovima, aditivima, finansiranjima i dr) iz svoje bogate istraživačke i izdavačke delatnosti. Uz vašu pomoć i predloge, poštovani čitoci, sigurni smo da ćemo uspeti da prenesemo aktuelne informacije koje će biti od koristi i potrošačima u Srbiji. Ove informacije objavljivaćemo na srpskom jeziku i jezicima nacionalnih manjina koji su u službenoj upotrebi u Srbiji.

Zbog uznemirujućih vesti o farbama za kosu, koje su objavljivali mediji u Srbiji, opredelili smo se da u prvom broju objavimo kompletene rezultate testiranja farbi za kosu. Tako će i potrošači u Srbiji, po prvi put, o ovim proizvodima biti i informisani na isti način kao i evropski.

Pored tekstova iz StiftungWarentesta, informisaćemo vas i o aktuelnim pitanjima zaštite prava potrošača u Srbiji, a prenećemo i iskustva susednih zemalja. Trudićemo se da u Potrošačkom Reporteru uskoro nađete i informacije o kvalitetu domaćih roba i usluga. Planiramo i zajedničke akcije sa vama, sa namerom da i potrošači u Srbiji postanu ravnopravni učesnici na tržištu, a njihova prava poštovana u praksi.

Cilj nam je da postanemo ravnopravan član evropske organizacije potrošača, a Potrošački Reporter samostalan potrošački časopis, koji će i potrošači u Srbiji kupovati sigurni, kao što su to i evropski, da je časopis nezavisan, i da će u njemu naći valjane i objektivne informacije. Za takav položaj evropskih nezavisnih organizacija potrošača i njihovih časopisa pobrinula se njihova država. Država Srbija to tek treba da uradi.

Redakcija

SAVET APOS-a

Potrošači Srbije što pre zaboravite na poslovicu 'Ako ne znaš šta je dobro ti pitaj šta je skupo'. U to ćete se uskoro i sami uveriti pregledajući u Potrošačkom Reporteru rezultate uporednog testiranja kvaliteta roba.

STIFTUNG WARENTEST

Nezavisna organizacija potrošača iz Berlina

U okviru sistema zaštite potrošača Savezne Republike Nemačke, ova organizacija ima zadatak da potrošačima pruža nezavisnu i objektivnu informaciju o korisnosti i funkcionalnosti roba i usluga i kako one utiču na zdravlje potrošača i zaštitu životne sredine.

Informacije koje se saopštavaju potrošačima zasnivaju se na rezultatima komparativnog istraživanja roba i usluga. Organizacija poseduje sveobuhvatan naučni potencijal (280 zaposlenih) potreban za obavljanje ovih zadataka, i veoma razvijenu saradnju sa privredom, državnim organima, naukom, strukom i nezavisnim laboratorijama.

Informacije se saopštavaju potrošačima kroz dva mesečna časopisa "Test" (čiji je tiraž preko 700000 primeraka, a cena 3.90 EUR) i "FINANZtest" (čiji je tiraž oko 300 000 primeraka a cena 3,80 EUR). Organizacija izdaje i veliki broj specijalnih publikacija. Potrošačima se informacije daju i telefonskim putem i putem interneta. Oko 96 % Nemaca je upoznato sa aktivnostima SWT, a jedna trećina se oslanja na njihove rezultate testiranja kada donosi važne odluke o kupovini.

Organizacija se uglavnom finansira prodajom svojih publikacija. Ukupan prihod u 2005. godini bio je preko 50 miliona EUR. Savezna vlada ih dotira sa 6,5 miliona EUR, što je 12% njihovog prihoda. Organizacija ne objavljuje reklame u svojim publikacijama i ne prima sredstva od ponuđača roba i usluga.

E.P.

DRUŠTVENO ODGOVORNO POSLOVANJE I ZAŠTITA POTROŠAČA

Društveno odgovorno poslovanje (DOP) predstavlja ideju oko koje se u sve većoj meri okupljaju globalni svetski lideri, a koja podrazumeva da privredni subjekti, odnosno preduzeća i kompanije, koji ga usvajaju svesno i dobrovoljno nadilaze svoju primarnu funkciju sticanja i raspodele profita i pokazuju spremnost da posluju na odgovoran i etički način i uzmu aktivnog učešća u procesu rešavanja društvenih i ekoloških problema. Zapravo, to je proces u kome kompanije usklađuju svoje odnose sa najraznovrsnijim društvenim akterima koji mogu, mada ne i moraju, imati uticaja na njihovo poslovanje. Praksa DOP-a se odnosi na celokupnu sferu uticaja i raspon delovanja jednog preduzeća, kao i na odnose koje ono pri tome uspostavlja: šta proizvodi, kako kupuje i prodaje, na koji način zapošljava, osposobljava i utiče na razvoj ljudskih resursa, koliko ulaže u lokalnu zajednicu i poštovanje ljudskih i radnih prava, kao i na koji način doprinosi očuvanju životne sredine. Drugim rečima, DOP bi se moglo definisati kao koncept u okviru koga se kompanije prema svim onima na koje bi njihovo poslovanje moglo imati uticaja odnosi etički i odgovorno, odnosno na društveno prihvatljiv način.

Koje su to grupe na koje poslovanje jedne kompanije može imati uticaja? To su zaposleni u samoj toj kompaniji, lokalna ili nacionalna zajednica u kojoj kompanija posluje, to je životna sredina na koji poslovanje kompanija uglavnom ima negativan uticaj, to su poslovni partneri, dobavljači i drugi, to je društvo uopšte; međutim, to su pre svega potrošači.

Potrošači predstavljaju završni segment svakog proizvodnog procesa i konačni cilj svake poslovne delatnosti. Kao takvi, oni bi morali biti tretirani dostojanstveno, bez razlike da li kupuju proizvode ili koriste usluge direktno ili indirektno. Ugled koji kompanije uživaju kod potrošača predstavlja jednu od glavnih varijabli u određivanju konkurentnosti, i kao takav čini jedan od glavnih pokretača DOP-a. U tom smislu, kompanije bi morale voditi računa o imidžu koji stvaraju kod svojih korisnika, naročito u pogledu etički odgovornog oglašavanja i reklamiranja. Takođe, moglo bi se istaći da atmosferi poverenja dodatno doprinosi povlačenje onih proizvoda koji su se pokazali kao neadekvatni ili štetni.

Poštovanje prava potrošača, kao što su pravo na sigurnost, tačnu informisanost, slobodu izbora, obeštećenje i obrazovanje, nesumnjivo doprinosi unapređenju reputacije firme ili robne marke, što je faktor koji je na globalnom tržištu postao od presudnog značaja. Svaka moderna kompanija koja razmišlja dugoročno mora uzimati u obzir ove faktore. Međutim, danas u Srbiji u ovom pogledu postoje mnoga ograničenja. Možda glavno bi moglo biti to što država, opterećena mnogim drugim problemima, očigledno ne prepoznaje zaštitu prava potrošača kao deo svojih prioriteta; iako je donešen Zakon o zaštiti potrošača, njegova primena je praktično nepostojeća.

Upravo zbog toga bi se na ovom mestu mogao pojaviti kontra-argument za uvođenje DOP-a u poslovnu praksu u Srbiji; naime, zašto bi se preduzeća trudila da štite prava potrošača više nego što imaju zakonsku obavezu, kada se zakon ne primenjuje, sami potrošači ih praktično nisu svesni, niti pak postoji dovoljno jak pritisak od strane organizacija civilnog društva (udruženja potrošača su neuticajna, slabo finansirana i malo prisutna u javnosti). Odgovor bi mogao glasiti „tržište“ – upravo će „nevidljiva ruka“ evropskog tržišta, odnosno evropske politike koja bi se nesumnjivo mogla okarakterisati kao potrošačka politika zbog pažnje koja se poklanja njihovoj zaštiti, neminovno uticati na ubrzanje ovih procesa.

Ivan Šentevski, RBI

FARBE ZA KOSU

Celokupan sadržaj preuzet je iz časopisa *Test* (br.11/ 2005) uz saglasnost izdavača STIFTUNG WARENTEST-a. Kopiranje nije dozvoljeno bez saglasnosti APOS-a

1) L'Oréal tamno plameno crvena 4.66 G, 9,00 evra
DOBRO (2,2)

Željene boje kod svetlijih nijansi delimično "jako dobro", inače su tamnije. Dobro pokriva sede samo na početku. Emulzija farbe relativno tečna, i teži da kaplje. Vrlo izdašna.

2) Schwarzkopf Rubin crvena 678, 3,60 evra
DOBRO (2,3)

Relativno velika tačnost željene boje, često i kod prethodno tamne boje kose. U početku jako doro pokrivanje sedih, koje vremenom popušta. Moguće je bojenje tekstila.

3) Rossmann/ Accent Granat crvena 645, 2,80 evra
ZADOVOLJAVAJUĆE (2,6)

Rezultat farbanja često tamniji nego što je to naznačeno na pakovanju. Jako dobro pokrivanje sedih i nakon četiri nedelje. Relativno često boji i kožu glave. Moguće bojenje tekstila kod mokre kose.

4) Schwarzkopf Diadem-Granat crvena 727, 5,35 evra
ZADOVOLJAVAJUĆE (2,7)

Velika tačnost željene boje samo kod prethodno svetle i dosta sede kose. Inače je previše tamna. Ravnomernost i na početku samo zadovoljavajuća. Boji kožu glave.

5) Aldi Nord/Kyrell Pinot Red 465, 2,80 2,80 evra
ZADOVOLJAVAJUĆE (2,8)

Rezultat farbanja kod srednje i tamno braon kose su previše tamni. Jako dobra pokrivenost sedih i nakon četiri nedelje. Lošije stanje kose posle farbanja. Često boji kožu glave. Bez skale boja.

6) puravera Granat intenzivno crvena 5,5 12,90 evra
ZADOVOLJAVAJUĆE (2,8)

Na početku najveća tačnost željene boje, često i na tamnijim nijansama. Loša postojanost, ravnomernost slaba. Samo na početku jako dobro pokriva sede. Veoma tečna konzistencija.

Izvodljiva skala boja.

7) Aldi Sud/Kur Granat-crvena 645, 2,80 evra
ZADOVOLJAVAJUĆE (2,9)

Samo kod prethodno svetle kose velika je tačnost željene boje. Inače previše tamno. Mala ravnomernost. Najgore stanje kose posle farbanja. Često boji kožu glave. Bez skale boja.

8) Schwarzkopf Brillance Mahagoni Satin 887, 5,05 evra
ZADOVOLJAVAJUĆE (3,0)

Relativna tačnost željene boje prema pakovanju, kod prethodno svetlije kose, inače je tamnija. Pokrivanje sedih samo na početku dobro, posle četiri nedelje zadovoljavajuće.

9) Garnier mahagoni crvena 556, 6,00 evra
ZADOVOLJAVAJUĆE (3,1)

Rezultat farbanja često tamniji nego na pakovanju i bez crvene nijanse, ali dobra ravnomernost. Samo na početku dobra pokrivenost sedih. Smeša farbe relativno tečna.

10) L'Oréal plameno crvena 6.64 G 9,00 evra
ZADOVOLJAVAJUĆE (3,1)

Rezultat farbanja često dosta tamniji nego na pakovanju, osim kod prethodno svetle kose gde je velika tačnost. Dobro pokriva sede samo na početku. Emulzija farbe relativno tečna. Veoma izdašna.

11) Wella Viva pure red plameno crvena 746, 7,70 evra
ZADOVOLJAVAJUĆE (3,2)

Nikada tako sjajna kao na prednjoj strani pakovanja. Relativna tačnost željene boje prema skali boja pre svega kod prethodno svetle kose i dosta sede kose. Inače previše tamna. Lako boji tekstil.

12) Garnier intenzivno crvena 660, 6,00 evra

DOVOLJNO (3,7)

Rezultat farbanja nije svetleće crvena nijansa sa pakovanja, i kod prethodno svetle kose često je previše tamna. Samo na početku jako dobro pokrivanje sedih. Smeša farbe relativno tečna.

13) Schwarzkopf Brillnce Granat 868, 5,05 evra
DOVOLJNO (3,7)

Odmah ispred najlošije u pogledu tačnosti željene boje. Nijansa sa pakovanja nikada nije postiguta. Mala ravnomernost, loša pokrivenost sedih nakon četiri nedelje. Relativno jako boji kožu glave.

14) Schwarzkopf Poly Color mahagoni 71, 4,95 evra
DOVOLJNO (4,0)

Tačnost željene boje relativno različita, dobra kod dosta sede kose. Najbolja ravnomernost, dobra pokrivenost sedih. Nema bočicu za nanošenje farbe. Bojenje kože glave različito.

15) Hena plus henna red 5.64 11,00 evra
NEDOVOLJNO (4,6)

Nikada nije pogodena zadata nijansa boje. Loša tačnost željene boje, najslabija postojanost. Jako bojenje tekstila kod vlažne kose. Deklaracija sastavnih materija farbe čitljiva samo sa lupom. Prigovor na pokrivanje sedih.

ODNOSI SE NASLEDJE	1) L'Oréal Recital Preference tamno plameno crvena 4.66 G	2) Schwarzkopf Poly Palette Intensive-Creme Coloration rubin-crvena 678	3) Rossmann/ Accent Intensive-Creme Coloration rubin-crvena 645	4) Schwarzkopf Poly Diadem Pflege-Creme-Coloration Granat crvena 727	5) Aldi Nord/Kyrell Color Intensive Haarfarbe Pinot Red 465	6) puravera Sanfte Creme Coloration 19 Granat intenzivno crvena 5.5	7) Aldi Sud /Kur Color Intensive Haarfarbe Granat crvena 645	8) Schwarzkopf Poly Brillance Intensive Color Creme Mahagoni Satin 887	9) Garnier Intensive Color Creme-Gel mahagoni crvena 556	10) L'Oréal Recital Preference plameno crvena 6.64 G	11) Wella Viva pr 5 pure red plameno crvena 746	12) Garnier Intensive Color Creme Gel intenzivno crvena 660	13) Schwarzkopf Poly Brillance Intensive Color-Creme Granat 868	14) Schwarzkopf Poly Color Creme Haarfarbe mahagoni 71	15) Henna plus Long lasting color henna red 5.64	
polazna boja kose daju ponudaci	svetloplavdo crnobraon	svetloplava do tamnoplava	tamno plava do srednje braon	srednjeplava do tamnobraon	svetlobraon do tamnobraon	tamnoplava do srednjebraon	srednjeplava do srednjebraon	srednjeplava do srednjebraon	svetloplava do crnobraon	svetloplava do crnobraon	svetloplava do svetlobraon	svetloplava do crnobraon	srednjeplava do tamnobraon	seđa do tamnobraon	tamnoplava do tamnobraon	
srednja cena u evrima / sadržaj u ml	9,00 /120	3,60 /100	2,80 /100	5,35 /120	2,80 /100	12,90 /112,5	6,00 /100	5,05 /120	9,00 /120	7,70 /100	6,00 / 120	5,05 / 120	4,95 / 67,5	11,00 /80		
jednakosti	Aldi Nord /Kyrell Color Intensive Haarfarbe Pinot Red 465 je isto i po ceni sa Aldi sud/Kur Color Intensive Haarfarbe Pinot Red 465; Aldi Sud/Kur Color Intensive Haarfarbe Graat crvena 645 je ista i po ceni sa Aldi Nord/ Kyrell Intenziv Haarfarbe granat crvena 645.															
test-ocena kvaliteta 100%	DOBRO (2,2)	DOBRO (2,3)	ZADOVOLJAVAJUĆE (2,6)	ZADOVOLJAVAJUĆE (2,7)	ZADOVOLJAVAJUĆE (2,8)	ZADOVOLJAVAJUĆE (2,8)	ZADOVOLJAVAJUĆE (2,9)	ZADOVOLJAVAJUĆE (3,0)	ZADOVOLJAVAJUĆE (3,1)	ZADOVOLJAVAJUĆE (3,1)	ZADOVOLJAVAJUĆE (3,2)	DOVOLJNO (3,7)	DOVOLJNO (3,7)	DOVOLJNO (4,0)	NEDOVOLJNO (4,6)	
REZULTAT FARBANJA 35%	dobro (1,9)	dobro (2,1)	zadovoljavajuće (3,1) ¹⁾	zadovoljavajuće (3,0)	zadovoljavajuće (2,9)	dobro (2,3)	zadovoljavajuće (2,9)	zadovoljavajuće (3,5)	dovoljno (3,6) ¹⁾	dovoljno (3,6) ¹⁾	dovoljno (3,7) ¹⁾	dovoljno (4,2) ¹⁾	dovoljno (4,2) ¹⁾	dovoljno (3,6)	nedovoljno (4,6) ¹⁾	
tačnost željene boje	+	+	O ¹⁾	O ¹⁾	O ¹⁾	+	O ¹⁾	O ¹⁾	O ¹⁾	O ¹⁾	O ¹⁾	O ¹⁾	O ¹⁾	O ¹⁾	- ¹⁾	
ravnomernost	+	+	+	O	+	O	+	+	+	+	O	+	O	+	+	
pokrivanje sedih	++	++	++	+	++	++	++	+	++	+	++	++	+	+	+	
STANJE BOJE POSLE 4 NEDELJE 35%	zadovoljavajuće (2,6)	zadovoljavajuće (2,8)	zadovoljavajuće (2,6)	zadovoljavajuće (3,0)	zadovoljavajuće (2,6)	dovoljno (4,0)	zadovoljavajuće (2,8)	zadovoljavajuće (2,9)	zadovoljavajuće (2,8)	zadovoljavajuće (3,0)	zadovoljavajuće (2,8)	zadovoljavajuće (2,6)	zadovoljavajuće (3,1)	zadovoljavajuće (2,9)	dobro (3,8)	
postojanost boje	O	O	O	O	O	O ¹⁾	O	O	O	O	O	O	O	O	O ¹⁾	
ravnomernost	+	+	+	O	+	O	+	+	+	+	+	+	+	+	+	
pokrivanje sedih	+	+	++	O	++	+	+	O	+	O	+	+	O	+	+	
STANJE KOSE POSLE FARBANJA 15%	dobro (2,4)	dobro (2,0)	dobro (2,0)	dobro (1,8)	zadovoljavajuće (3,1)	dobro (2,2)	zadovoljavajuće (3,3)	dobro (1,8)	dobro (1,7)	dobro (2,5)	dobro (1,8)	dobro (1,7)	dobro (1,8)	zadovoljavajuće (2,7)	dobro (2,2)	
mogućnost češljanja	+	+	+	+	O	+	O	+	+	O	+	+	+	O	+	
na dodir	+	+	+	+	O	+	O	+	++	+	+	++	+	O	+	
sjaj	++	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	
PRIMENA 10%	dobro (1,8)	dobro (1,8)	dobro (2,0)	dobro (2,1)	zadovoljavajuće (3,0)	dobro (1,7)	zadovoljavajuće (3,0)	dobro (1,8)	jako doro (1,5)	dobro (1,6)	dobro (2,0)	jako dobro (1,5)	dobro (2,0)	dovoljno (4,5) ¹⁾	dovoljno (4,0)	
priprema/nanošenje	++/++	++/++	++/++	+/+	++/++	+/+	++/++	+/+	++/++	++/++	++/++	++/++	++/++	++/++	- ¹⁾ /O	++/++
prednost/kapanje za vreme delovanja	++/+	++/++	++/++	++/++	++/++	++/++	++/++	++/++	++/++	++/++	++/++	++/++	++/++	++/++	++/++	++/++
ispiranje/bojenje kože glave	++/+	+/+	++/O	+/O	++/O	++/++	++/O	++/+	++/+	++/+	++/+	++/+	++/+	+/O	++/+	
bojenje tekstila	+	O	O	+	+	+	O	+	+	+	O	+	+	+	- ¹⁾	
uputstva za upotrebu	++	++	++	++	O ¹⁾	++	O ¹⁾	++	++	++	++	++	++	++	++	
DEKLARACIJA(UPOZORENJA,SAS TAVNE MATERIJE) 5%	dobro (2,0)	dobro (2,0)	dobro (2,0)	dobro (2,0)	zadovoljavajuće (2,6)	dobro (2,0)	zadovoljavajuće (2,6)	dobro (2,0)	dobro (2,0)	dobro (2,0)	dobro (2,0)	dobro (2,0)	dobro (2,0)	dobro (2,0)	dovoljno (4,0)	
Ključ za ocenjivanje rezultata ispitivanja: ++=jako dobro (0,5 - 1,5), +=dobro (1,6 - 2,5), O=zadovoljavajuće (2,6 - 3,5), O=dovoljno (3,6), - =nedovoljno (4,6 - 5,5)	Kod jednake ocene kvaliteta redosled po abecedi.															
Za sve proizvode važi: Nakon četiri nedelje crvene nijanse boje najčešće su značajno izbledele. Kod pojedinih od crvene nije ostalo ništa.																
*)vodi ka ocenjivanju (pogledati prethodni tekst)																
1) Bat skale boja na pakovanju. Ponudaci su to u međuvremenu promenili.																
2) Bez bočice za nanošenje. Mora se posebno obezbediti posuda i četka za međanje i nanošenje.																
3) Nehomogena konzistencija u farbi su teško rastvorljivi sastavni delovi.																
4) Ponudaci su promenili pakovanje i deklaraciju.																
Ponudaci na 100 str u "test"																

IZABRANO >> PROVERENO >> OCENJENO

Testirano je : 17 farbi za kosu, od toga dve istovetne i dva proizvoda iz alternativne ponude koji takođe obećavaju dugotrajnost i perfektno pokrivanje sedih. Sadrže kreme za bojenje, razvijajući sredstvo za negu.

Kupovina uzoraka: od mart do maja 2005
Cena: kod ponuđača avgust 2005 Savet APOS-a čitajte ovo gledajući tabelu

OCENJIVANJE

Ako je nijansa boje "zadovoljavajuća" ili niža i ocena o rezultatu farbanja nije bila bolja. Ocena o kvalitetu mogla je najviše za pola stepena biti bolja od ocene o rezultatu farbanja. Ako je rezultat farbanja bio "nedovoljan", nije mogla biti bolja ni ocena o kvalitetu. Kod je ocena "nedovoljan" za pripremu farbe, i ocena o korišćenju farbe može biti za jedan stepen bolja. Kod je ocena "dovoljan" u korišćenju farbe i ocena o kvalitetu može biti viša najviše za pola stepena. Ako je uputstvo za upotrebu bilo "dovoljan" ili "nedovoljan", korišćenje farbe moglo je biti bolje najviše za jednu ocenu. Ako je bojenje tekstila "nedovoljan" mogla je ocena o primeni farbe biti maksimalno za jedan stepen viša.

OPŠTE

Boje su ispitane na 20 žena i muškaraca u praktičnim uslovima na celoj površini glave. Dva frizera su procenivala rezultate farbanja i posle toga statistički ocenjivali. Provere su izvršene u laboratoriji na srednje finoj euro-prirodnoj kosi. Boja kose nakon farbanja i pokrivenost sedih, nanošenje i vreme delovanja radeno je po uputstvima ponuđača.

REZULTAT FARBANJA: 35%

Dva frizera procenivali su tačnost željene boje (u odnosu na onu sa pakovanja), ravnomernost

boje i pokrivanje sedih. Označene procene radene su u laboratoriji na pramenu (euro-prirodne kose) sa različitim osnovnim nijansama boja, kao i na istim takvim ali sa 80% sedih. Ravnomernost boje je procenjivana i na donekle oštećenoj prirodnoj kosi.

STANJE BOJE NAKON ČETIRI NEDELJE: 35%

Nakon četiri nedelje (kod pranja kose svaki drugi dan) dva frizera su procenivala postojanost boje, ravnomernost boje i prekrivanje sedih.

STANJE KOSE POSLE FARBANJA: 15%

Sprovedjen je test u praksi, u toku i posle upotrebe farbe. Proverena je mogućnost češljanja i osećaj na dodir kod mokre i suve kose, kao i sjaj.

PRIMENA: 10%

U praksi je procenjena, pre svega priprema, nanošenje, raspodela, curenje farbe, kao i bojenje kože glave. Bojenje tekstila urađeno je oslanjajući se na DIN 54 021. Procenjeno je i uputstvo za upotrebu: između ostalog kompletnost, razumljivost teksta ili slike.

DEKLARACIJA: 5%

Kod deklaracije su ocenjivane oznake upozorenja i sastav (sadržaj) materija u farbi.

SASTOJCI U FARBAMA

Neki sastojci u farbi mogu da iritiraju sluzokožu i izazovu alergiju. Međutim, u testu nije bilo ni jednog problema. Emulzija farbe, koja je sveže izmiksana i kao takva se stavlja na kosu, je visoko reaktivno jedinjenje. Farbanje nije prijatna stvar, u svakom slučaju ne za kosu. Kod mnogih se javljaju trnci na koži glave. Poneka farba čak i smrdi.

Razvijajući: On uglavnom sadrži oksidaciono sredstvovodonič-peroksid. On otvara sloj na vlasi, da bi se boja upila i postigla ravnomernost farbanja. Vodonič-peroksid u uobičajenim koncentracijama u kojima se ovde koristi nije kritičan za kosu, ali jeste za oči.

Krema za farbanje: Naziva se i kolor gel ili slično. Ona sadrži slične bezbojne materije koje nastaju pre bojenja, one reagujući stvaraju veće molekule boje, koji već zbog svoje veličine prilično čvrsto stoje na vlasi. Oksidaciono jedinjenje iz mnogih supstanci može da nadraži ili ošteti sluzokožu i izazove alergiju.

Materije koje boje: Tačnije rečeno to su materije koje nastaju pre bojenja kao Resorcin, Toluy-endiamin, A-Naphtol. One mogu izazvati alergiju, već zbog toga bi trebalo prilikom farbanja i ispiranja nositi rukavice. Ruke često imaju male pukotine u koje mogu lako prodrati materije koje izazivaju alergiju. Ako sumnjate da mogu izazvati rak, pogledajte Intervju.

Alkalne materije: One hlade dlaku, kako bi primila materije za bojenje. Amonijak miriše neprijatno zagušljivo i u testiranim proizvodima je često zamenjen.

Supstance za negu: Silikoni zatvaraju načete slojeve vlasi bar donekle. Pre svega se nalaze u sredstvu za ispiranje, koje se nanosi posle farbanja.

Mirisne materije: Sadržane su u svim komponentama farbe. One takođe mogu kod preosetljivih osoba da izazovu alergiju.

"Test"- NAŠ SAVET

Izbor upotrebljivih crvenih nijansi, kod farbi za kosu, uopšte nije veliki. U testu smo našli samo dve sa ocenom kvaliteta "dobro". Pri tome *Schwarzkopf Poly Palette* rubin crvena 678 košta 3,60 evra za pakovanje, što je ni pola od onoga što se mora platiti za *L'Oréal Recital Preference* tamno plameno crvena 4,66G (9 evra). Oba proizvoda ne razlikuju se mnogo u postojanosti boje posle četiri nedelje i stanju kose posle bojenja.

PROLAZNO CRVENA

Sanjate o sjajnom crvenom pramenu? Teško će te ga dobiti ako se sami farbate. Testirajući farbe našli samo dva „dobra” proizvoda. Ali i kod njih je crvena boja brzo nestala.

Domaća radinost prija kućnom budžetu. Količina novca, koji pojedini frizeri traže za farbanje, je dovoljna da bi se kod kuće ofarbali sami nekoliko puta. Trebalo bi da bude sasvim jednostavno pronaći željenu boju za kosu, ali nažalost uopšte nije tako bar kod crvenkastih tonova.

Rezultati naših testova, u kojima je učestvovalo 300 žena, izazivaju ljutnju. Jer kada se neko već usudi da toliko hemije, prilično komplikovane za upotrebu, stavi na glavu, očekivao bi bar da nijansa boje bude tačna. Testirali smo sedamnaest farbi za kosu. Odmah nakon farbanja nijansa željene boje je kod polovine ocenjena sa „dovoljno” i niže. Ocenjena „jako dobro” se nije pojavila ni kod jedne farbe, a samo dva proizvoda kojima je testiran kvalitet, označeni su ocenom „dobro”.

ŽELJENA BOJA: RETKO

Reklame: lepo na dodir, intenzivno crvena koja fascinira, sjajna boja – pokazale su se kao preterane. Na testu su nas najviše izneverile upravo one farbe koje se predstavljaju kao svetlo-upadljive crvene nijanse. Navodna paleta boja naznačena na pakovanju prilikom testiranja nikada nije postignuta ni kod *Wella Viva* plameno crvene, ni kod *Garnier* intenzivno crvene, svetleće crvene.

Želju ćemo pre osvariti ukoliko nam je potrebna boja koja ide ka tamnijim nijansama. Tipičan je bio primer tamno-plameno crvene kod firme *L’Oreal* koja je u proseku ocenjena sa „dobro”, a svetlije plameno crvena iz iste kuće samo sa „dovoljno”. Sasvim je suprotno kod *Schwarzkopf Polycolor Mahagoni 71*, koji je dao sasvim tamnu nijansu. Rezultati farbanja su bili veoma različiti nijansa je „pogodjena” donekle samo kada je kosa bila već poprilično seda. Najčešće je boja bila veoma tamna sa malo crvene.

POSTOJANOST: OGRANIČENA

Najbližu željenoj nijansi dala je *pura vera od Borlind*. Pa ipak, posle četiri nedelje, od nekadašnje svetlo crvene boje se jedva šta videlo. *Henna plus Henna Red* bila je isto tako loša kod zadržavanja boje i takođe je ocenjena sa „dovoljno”. Postojanost ni kod jedne boje nije ocenjena sa više od „zadovoljavajuće”. Ova prosečna ocena obuhvata i lošije rezultate. Ne možete se osloniti na to, da je zaista „permanentna” ili „dugotrajno postojana”, kako piše na pakovanju. Poznato je da nijedna boja ne traje večno. Ispiranje farbe je izraženo naročito kod crvenih nijansi. Pored toga kod svih nijansi boja dolazi do bleđenja usled UV-zračenja svejedno da li je boja veštačka ili prirodna. Sa bojom koja je naznačena na pakovanju rezultat farbanja ponekad uopšte nema sličnosti.

POKRIVANJE SEDIH: POPUŠTA

Kod farbanja prvih sedm ili već sedam kosa dvanaest puta nam je uspešno „jako dobro”, kako je na pakovanju i obećano. U pojedinačnim slučajevima bilo je tako i nakon četiri nedelje, i to kod farbi u diskontima *Rossmann Accent Granatrot*, kao i *Pinot Red od Aldi Nord i Sud*. Ipak, ove farbe su od početka bile tamnije nego što je to naznačeno. Iako nova boja prekriva sede – nekada seda kosa može delovati svetlije. Farbanje ne deluje ravnomerno na celu dužinu pramena tako da oštećeni vrhovi imaju ponekad svetliji ili tamniji odsjaj. To se naročito pokazuje nakon četiri nedelje, i to kod svakog drugog proizvoda. Moguće je da pojedine žene vole malo nejednaku boju kose zato što deluje prirodnije. Ali ko računa na potpuno pokrivanje sedih, biće izneveren.

NEGA: UGLAVNOM „DOBRO”

Neiscrpna su obećanja kao „duboko prodiruća nega” ili „poput svile”, ali pokazalo se da farbanje nije Wellnes tretman. Da bi se učvrstili delovi far-

be kosa se prilikom farbanja oštećuje. Stoga farbe sadrže materije koje bi to trebalo da neutrališu. Sredstvo za negu kose posle farbanja pomaže, da oštećene slojeve kose makar delimično izglati. To je uglavnom kod svih bilo ocenjeno sa „dobro”. Osim kod *Aldi-farbi*, koje ne sadrže sredstvo za negu kose, pa je posle farbanja stanje kose bilo samo „zadovoljavajuće”. Slično je i kod *Schwarzkopf Mahagoni 71*. Kosa je često delovala porozno i nije se mogla dobro češljati.

ALTERNATIVA: TAKOĐE HEMIJA

Kupili smo i dva alternativna proizvoda u Reformhaus i Bioladen: *pura vera od Borlind* „sa prirodnim materijama za negu” i *Henna plus Henna Red*. Jedan pogled na sastav ovih proizvoda - koje kod Henna možete samo lupom čitati - pokazuje da je i kod njih sasvim konvencionalna hemija i da su i ovo farbe za kosu koje oksidišu. *Henna plus* je čak zaradila ono jedino „nedovoljno”, jer nikada nije pogodena obećana satensko crvena boja. Postojanost boje takođe nije bila ništa bolja. Već kod brisanja kose na peškuru su ostali tragovi boje.

PRAKSA: MUKOTRPNO

Samostalno farbanje kose je nepopularno. Lepo je, kada korišćenje olakšava bočica za nanošenje farbe kao kod *L’Oreal*. Negativni primer je kod: *Schwarzkopf Mahagoni 71*, jer morate prvo obezbediti četku za farbanje i posudu za mešanje boje. Osim što ta nabavka iziskuje dosta truda i kod mešanja je ostalo nerastvorene boje.

Inače, postoji dosta prostora za poboljšanje. *Schwarzkopf Poly Brillance* dao je veliko obećanje na pakovanju „besprekorno pokriva sede” ali dole sasvim na poleđini daje sitno štampano uputstvo „za kosu koja je delimično seda”. Aldi je ubacio skalu sa početnim bojama i bojama koje dobijete farbanjem kose tek kada je firma saznala da je boja testirana. Pojedine skale boja obećavaju više nego što mogu. Tamno braon kosu obojiti u svetleće plameno crvenu (*L’Oreal 6.646*) nam nije uspešno. Kod drugih firmi je sa razlogom naglašeno, da prilikom farbanja takvim proizvodom posvetljenje u više nijansi nije moguće postići.

Intervju sa Jürgen Jungom stručnjakom za kozmetiku na državnom istraživačkom institutu u Berlinu (BBGes/ILAT).

ZASIGURNO SIGURNO

Dali su današnje farbe za kosu sigurne?

Sa sigurnošću da, kada se prate uputstva za upozorenje. Alergije na dodir ne mogu u potpunosti da se isključe. One mogu da se jave i posle dugogodišnjeg farbanja, ako ranije niste imali nikakvih problema.

Kakvi problemi mogu da budu?

Pre svega neke materije koje nastaju pre bojenja kao 2,5-Phenylendiamin imaju jak potencijal za izazivanje alergije. Zbog toga moraju da sadrže uputstvo sa upozorenjem. Otuda preporuka, štiti se rukavicama. Opasnost od alergije naročito pretili frizerima, koji svakodnevno rukuju sa farbama. Osim toga različite materije mogu kod nepravilnog rukovanja dovesti do iritacije kože i sluzokože, kao i ako emulzija za bojenje dospe u oči.

A šta je sa opasnošću od raka?

Materije, koje su po zakonu o hemikalijama ustanovljene kao izazivači raka, nasledno prenosive ili ugrožavaju plodnost ne smeju se više koristiti u kozmetičkim sredstvima. Tako su i pojedine materije, koje su pre svega korišćene 60-tih 70-tih godina danas zabranjene. EU hoće da uvede obaveznu dozvolu za materije za farbanje kose. Zato se ponovo ocenjuju sve materije za bojenje, kao i proizvođači nastali tokom reakcije kao posledica procesa farbanja. Aktuelna istraživanja polaze od toga, da molekuli sredstva za bojenje, koji nastaju mešanjem emulzije farbe i razređivača, pre nanošenja na kosu, više ne budu reaktivni i tako kompleksni, što znači da praktično više ne prodiru u kožu i ne mogu oštetiti ćelije.

SAVETI

Izbor: Pre izbora nove nijanse boje, utvrdite boju svoje kose. Pomaže ako pramen svoje kose uporedite sa paletom pramenova u prodavnici, pa tek onda izaberete boju.

Izbegavajte: Kod osetljive, nadražene ili oštećene kože glave najbolje je ne farbati kosu.

Nemojte sami testirati: Test na alergiju je bolje da izostavite. Kožni lekari naglašavaju, da ono što se predlaže (u deklaraciji) da farba stoji 48 sati iza uva - može da izazove alergiju.

Delovanje: U svakom slučaju pratiti uputstvo. Duže vreme delovanja farbe, hidrogena ili vrućeg vazduha mogu da pojačaju dejstvo na kosu i kosu.

Nemojte prati: Ako prethodno ne operete kosu, ne odstranite masnoću kose i perut, imaćete prirodnu zaštitu kože glave.

Stavite rukavice: Kod nanošenja i ispiranja farbe upotreba rukavica sprečava rizik od alergije i neželjeno bojenje.

Zaštita: Pokrijte ramena. Fleke od boje se teško otklanjaju.

Nanošenje kreme: Nanesite tanak sloj masne kreme na čelo i lice sa strane, to sprečava da boja, koja je tačna prodiru dalje.

Uklanjanje: Kožu koja je obojena treba odmah očistiti: vodom, šamponom, tupferima od alkohola ili sokom od limuna. Savet frizera: pepeo cigarete naneti na štapić od vate i time ukloniti boju.

Posvetljenje: Testirane farbe mogu posvetliti boju kose samo u neznačajnoj meri.